

ИСТОРИЯ СЛАВЯНОБОЛГАРСКА

Слайд 2

Увод

След пет вековно робство на българския народ, е необходимо той отново да открие историческите си корени и националната си идентичност. Именно това се случва в епохата на българското възраждане. Нужно е да се пробуди и укрепи гордостта и самочувствието на българския род. Пръв това прави хилендарският монах Паисий Хилендарски в своята малка, но свещена за всички българи книжка „История славянобългарска“. С нея той успява да запали пламъка на българското възраждане! Този пламък осветява духовния мрак в българските души и посочва пътя към просвещението, защото само то може да съхрани българската същност!

Слайд 3

Кой е Паисий Хилендарски?

Трудно е да си създадеш представа за човек, роден и живял преди повече от двеста и петдесет години. Представата за такъв човек ще се роди с написаната от него творба „История славянобългарска“. Паисий Хилендарски е роден през 1722 г. в Самоковската епархия. Той не получава светско образование. През 1745 г. той се замонашва в Хилендарския манастир, където по-късно става йеромонах и проигумен. През 1758 г. се запознава с исторически съчинения и средновековни източници за българската история. Именно те му помагат за написването на основния труд „История славянобългарска“, която е завършена в Зографския манастир през 1762 г. Предполага се, че Паисий Хилендарски е починал през 1773 г. на път за Света гора в селището Амбелино.

Слайд 4

Какво е „История славянобългарска“?

„История славянобългарска“ е първото възрожденско произведение на българската история. Чрез нея са изразени възможностите да се въздейства върху националния дух и съзнание. Тя дава познание и носи качествата на възхвала спрямо всичко българско. Това въздига стойностите на родовата памет и я пренася през времето. „Историята“ на Паисий свързва миналото, настоящето и бъдещето и с това помага за духовно възраждане на българския народ. Народ,

заявил правото си на достойно човешко съществуване наред с другите европейски народи! „История славяноболгарска“ не е голяма по обем, но не това е важното. По-важното е, че книгата съдържа основни моменти от нашата история.

Слайд 5

От завладяването на България от османците, в продължение на близо три века и половина в българската книжнина няма друго писмено наследство, изиграло толкова важна роля за духовната свобода на българския народ. Пред очите на читателите възкръсват велики ханове и царе. Страница след страница е показано героичното минало на древните българи. Богатствата и мощта на българската държава поразяват въображението на тогавашните българи. Споменът за славното минало няма как да не наведе на мисълта за нерадостното настояще, но и да вдъхне кураж и вяра за също толкова славно бъдеще!

Слайд 6

Причина за написването

Когато Паисий бил в Атонските манастири, той отчетливо проникнал в новите идеи на Просвещението; сред монашеските братства се разпалвало чувството за национално самоопределение. Наред с думите „православен“ и „християнин“ започнали все по-често да се чуват и думите „елин“, „сърбин“, „влах“, а това довело до засилен интерес към собственото минало и сравняването му с миналото на другите. Попаднал в такава обстановка, Паисий не останал встрани от духа на времето. Но той забелязал, че в сравнение с другите българи изостават. Като пътуващ монах, събиращ дарения за Хилендарския манастир, той обикалял села и градове и отбелязвал многобройните свидетелства за историята на българите.

Слайд 7

Такава свидетелства той намерил и в богатите библиотеки на самите атонски манастири. През 1761 г. в Сремски Карловци, Паисий се запознал със съчинението на абата Мавро Орбини, който посветил своя труд на историята на южнославянските народи. От него Паисий научил много неизвестни факти за миналото на българите. Когато се завърнал в Света гора, Паисий обединил наученото в Сремски Карловци, с вече събраната от него информация. Той познавал житията на много български светци; множество царски грамоти също.

Това оказало силно влияние върху него. Именно за това Паисий се вдъхновил да напише историята на българите, за да покаже, че народът трябва да се гордее с нея и с националността си също!

Слайд 8

Влиянието на „Историята“ върху обществото. Постига ли тя успеха си?

Историята запалва искрата на българското самочувствие и пробужда патриотизма! През XIX в. тя станала много популярна в условията на набиращото скорост просветно движение и разгарящата се църковна борба с Цариградската патриаршия. Именно тогава Паисиевите редове придобили нова острота и значение на една осъзната национална програма. Многобройните преписи на „История славяноболгарска“ (нейният първи препис е дело на Софроний Врачански), разпространявани дори след Освобождението на България, са най-яркото доказателство за нейното величие.

Слайд 9

Днес са познати над 60 преписа, като преписвачите са ги допълвали, преправяли, илюстрирали или добавяли свои коментари. Творбата „История славяноболгарска“ на Паисий Хилендарски е оставила завинаги своя отпечатък върху развитието на българския народ и неговата култура. Тя е оптимистична, възкресяваща народното самосъзнание на българския народ, чрез спомена за славното му минало. И заедно с това е обречена на вечна младост, защото този, който съумее да улови духа на своето време, завинаги принадлежи на бъдещето.

Слайд 10

„Енинският апостол“

Слайд 11

Какво е „Енинският апостол“?

„Енинският апостол“ е старобългарски паметник от X в. Той е най-старият запазен препис на славянски апостолски текст на кирилица. Той се съхранява и до днес в Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ в град София. През 1965 година е издаден от Кирил Мирчев и Христо Кодов. Открит е през 1960 г. при реставрацията на църквата „Св. Петка Търновска“ в с. Енина близо до

Казанлък. Ръкописът е намерен в много лошо състояние, пергаментът е силно повреден без да е запазен нито един цялостен лист от него. Според съдържанието му може да се предположи, че „Енинският апостол“ е част от избран апостол, съдържал вероятно 26-27 тетрадки, или около 220 листа.

Слайд 12

От ръкописа са запазени само 39 листа и части от листове, писани на кирилица като началото и краят липсват. Съдържа апостолските четива за времето от 35-та неделя след Петдесетница до Великата събота и от 1-ви септември до 3-ти октомври – денят на Дионисий Ареопагит. Интересно, нали?

В написването му има големи особености, например това, че той е написан по тогавашния образец, тоест без да бъдат отделяни думите една от друга, с наклонени надясно букви. Друга особеност е висящото писмо, подобно на гръцки ръкописи от втората половина на IX. век, познати в гръцката палеография като „славянски унциал“. Съдържа два малки орнамента и девет начални главни украсени букви. Езикът, на който е написан „Енинският апостол“, съвпада напълно с езика на останалите български ръкописи от този период. Въз основа на цялостната му езикова характеристика може да се каже, че в него е отразен говор от източнобългарски тип.

